

COVID- 19 ve Hipertansiyon

Dr. Yakup Alsancak

2023 Avrupa Hipertansiyon Derneği Kılavuzu'nda yer alan yeni bir alt başlık: COVID- 19 ve Hipertansiyon

Dr. Yakup Alsancak

Korona virüs salgını (COVID-19), henüz yakın bir geçmişte modern insan hayatını hayal edilemeyecek düzeylerde etkiledi. Özellikle pandeminin erken döneminde, bu enfeksiyonun inme, aritmi, kalp yetersizliği, venöz emboli ile beraber kardiyovasküler mortaliteyi arttırdığı görülmüştü. Özellikle enfekte bireylerde hipertansiyon varlığı bu durumlarla yakından ilişkili olarak değerlendirilebilirse de, takip eden süreçlerde COVID-19 enfeksiyonu ile hipertansiyon arasında farklı mekanizmalar üzerinden açıklamalar ve çalışma sonuçları yayınlanmıştır. Pandemi sırasında adından sıkça bahsedilen İtalya örnekleminde elde edilen verilerde, hipertansiyon varlığının COVID-19 enfeksiyonunun şiddetini gösteren bağımsız bir klinik durum olduğu tespit edildi. Tedavi alan hastalarda dahi artmış sistolik kan basıncının enfeksiyon ciddiyeti ile ilişkili olduğu ortaya konuldu. Diğer taraftan COVID-19 enfeksiyonunun yaşlı bireylerde daha ağır seyretmesinin, hastalığın yaş ile mi, yoksa bu yaşta fazla görülmesi beklenen hipertansiyon varlığından dolayı mı böyle bir seyir izlediği yeteri kadar akıllarda soru işaretleri oluşturmaktadır. Tüm bunlarla beraber en sık vurgulanan durum ise hipertansiyona bağlı hedef organ hasarının immun sistem dahil birçok sistemi etkileyerek vücudu enfeksiyona karşı savunmasız bırakmasıdır. Enfeksiyon atlatılsa dahi bazı bireylerde uzun süreli COVID-19 semptomları izlenebilir (Long-COVID-19). Bu durumda, kardiyovasküler sistem en fazla etkilenendir ve enfeksiyon öncesinde hipertansiyon varlığının uzamış COVID-19 semptomlarına neden olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte tüm dünyada pandeminin birinci yılında yaşanan kapanmalar, karantina süreçleri ise birçok hastalıkta olduğu gibi hipertansiyon tanısı konulmasında gecikmelere neden olmuştur. Ancak bu süreç sağlıkta dijitalleşmenin artması uzaktan hastalara müdahaleyi de beraberinde getirmiştir.

Pandeminin ilk dönemlerinde birçoğumuzun hatırlayabileceği üzere, hipertansiyon tedavisinin köşe taşları olan rennin-anjiyotensin sistem blokerlerinin kullanımının COVID-19 enfeksiyonuna yakalanma riskini arttırdığı yönünde çok ciddi spekülasyonlar gündeme gelmişti. Dünyadaki birçok dernek gibi Türk Kardiyoloji Derneği'miz de bu konu hakkında çeşitli bilgilendirici bültenler yayınlamaya çalışmıştı. Bu konu ile ilgili ana hipotez ise; enfekte edici virüsün hücre girişi için anjiyotensin dönüştürücü enzim 2 (ACE2) reseptörünü kullanması ve deneysel ortamlarda ACE-İ ve ARB ile tedavinin ACE2 reseptörlerinin ekspresyonuna yol açabileceği bulguları neticesinde, ACEİ veya ARB ile tedavinin COVID-19'un enfektivitesini ve şiddetini artırabileceği yönünde olmasıdır. Neyse ki, pandeminin erken döneminde halihazırda mevcut olan büyük gözlemsel çalışmalar, RAAS blokerleri ile tedavinin COVID-19 enfeksiyonu, ciddi hastalık veya ölüm riskini etkilemediğini tutarlı bir şekilde göstermiştir; bu sonuç, mevcut çalışmaların daha sonraki meta-analizleri tarafından da doğrulanmıştır. Bu sayede milyonlarca insanı etkileyen çok önemli bir sorunun cevabı ortaya konulmuştur. Bununla beraber, kılavuzda yapıldığı belirtilen anketlerde birçok merkezde bu ilaçların pandemi süresince kesildiği de belirtilmiştir.

Aşılama ise pandeminin sonlanmasında etkili olduğu kadar ağır enfeksiyona bağlı görülen miyokard infarktüsü ve inmede azalmalara neden olmuştur. Bu aşılama çalışmalarının kan basıncı üzerinde pozitif ya da negatif yönde etkileri olmadığı randomize kontrollü çalışmalarda gösterilmiştir.

Sonuç olarak, dünyada en sık gözlenen komorbid durum olan hipertansiyon birçok hastalığa eşlik ettiği gibi COVID-19 enfeksiyonuna da eşlik etmiştir. Pandeminin erken döneminde yaşanan endişeler, kısa sürede yerini bilimsel kanıtlara bırakmış ve hipertansiyon tedavisinin bilinen şekilde devam etmesi gerektiği gerçeği ortaya çıkmıştır. Daha önce kılavuzlarda yer almayan bir konu da böylelikle ayrı bir başlık halinde bu kılavuzda yer alarak gündemimizde kalmaya devam edecek gibi görünmektedir.